Lietas Nr. A420109625
AA43-0264-26/16
ECLI:LV:ADAT:2026:0204.A420109625.10.S

Administratīvā apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2026.gada 4.februārī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnesis referents Valters Poķis, tiesneses Līga Hāzenfuse un Anita Šteinberga

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona A/ pieteikumu par Jūrmalas valstpilsētas administrācijas 2024.gada 19.decembra lēmuma Nr.1.1-39/24N-5624 atzīšanu par prettiesisku un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirts mājokļa pabalsts par 2024.gada septembri un oktobri par mājokli /Adrese B/, un /Adrese A/, un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu 12 000*euro*, sakarā ar /Persona A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 30.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /Persona A/ 2024.gada 21.oktobrī un 5.novembrī vērsās Jūrmalas Labklājības pārvaldē ar lūgumu piešķirt pieteicējai mājokļa pabalstu par 2024.gada septembra un oktobra izdevumiem par mājokļiem /Adrese B/, un /Adrese A/.

Ar Jūrmalas Labklājības pārvaldes 2024.gada 14.novembra lēmumu Nr.1.1- 5/N/7189 (turpmāk – sākotnējais lēmums) tika nolemts atteikt piešķirt pabalstu.

Nepiekrītot sākotnējam lēmumam, pieteicēja 2024.gada 22.novembrī to apstrīdēja, kā arī lūdza piešķirt nemantiskā kaitējuma kompensāciju 12 000 *euro* apmērā.

[2] Ar Jūrmalas valstspilsētas administrācijas 2024.gada 19.decembra lēmumu Nr.1.1-39/24N5624 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts, kā arī atteikts piešķirt nemantiskā kaitējuma kompensāciju. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk minēto.

[2.1] Lai persona varētu saņemt mājokļa pabalstu, personai ir jābūt gan deklarētai, gan arī faktiski jādzīvo Jūrmalas pilsētas pašvaldībā. Konkrētajā gadījumā tas nav konstatējams, proti, pieteicējas deklarētā dzīvesvietas adrese ir viņai piederošajā dzīvoklī /Adrese B/, savukārt faktiskā dzīvesvietas adrese ir īrētā mājoklī /Adrese A/. Līdz ar to nav pamata piešķirt mājokļa pabalstu.

[2.2] Tā kā nav konstatējama prettiesiska Jūrmalas Labklājības pārvaldes rīcība, neiestājas pirmais no priekšnoteikumiem kaitējuma atlīdzināšanai, līdz ar to nav pamata tos atlīdzināt.

[2.3] Jautājumus, kas saistīti ar dzīvojamās mājas pārvaldīšanu un uzturēšanu, risina savstarpēji dzīvojamās mājas dzīvokļu īpašnieki un pārvaldnieks. Pašvaldība nav kompetenta regulēt attiecības starp pusēm civiltiesību jomā.

[3] Nepiekrītot pārsūdzētajam lēmumam, pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā. Pieteikumā norādīts turpmāk minētais.

[3.1] Pieteicēja uz citu dzīvesvietu ir pārcēlusies nevis labprātīgi, bet piespiedu kārtā, jo pieteicējas deklarētā dzīvesvieta tehniskā stāvokļa dēļ nav apdzīvojama. Apsaimniekotājs uz problēmām pieteicējas deklarētajā adresē nereaģē. Tādējādi situācija, ka pieteicējai jādzīvo citā, nevis deklarētajā dzīvesvietā, nav izveidojusies pieteicējas rīcības dēļ.

[3.2] Nav pamata prasīt, lai pieteicēja novērstu šķēršļus dzīvošanai ēkā, jo pieteicēja to fiziski nespēj, pieteicēja ir pensionāre un otrās grupas invalīde. Nav normatīvo aktu, kas prasītu darbnespējīgiem cilvēkiem līdzdarboties ar apsaimniekotāju.

[3.3] Tā kā pieteicējai atteica pabalstu, viņai gandrīz visa pensija ir jātērē obligātajiem īres un komunālajiem maksājumiem, līdz ar to pieteicējai nav naudas nepieciešamo preču iegādei, piemēram, medikamentiem vai pārtikai.

[4] Jūrmalas valstspilsētas pašvaldība rakstveida paskaidrojumā tiesai lūdza pieteikumu noraidīt, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādīto, papildus norādot, ka, lai iegūtu sociālo palīdzību, pieteicējai pašai jārūpējas, lai tiktu izpildīti visi kritēriji, kurus pieprasa normatīvie akti, proti, nepieciešama aktīva līdzdarbība nekustamā īpašuma apsaimniekošanā. Ja šos kritērijus pieteicēja nevēlas vai nespēj izpildīt, viņa nevar pretendēt uz sociālo palīdzību. Pieteicējas sociālā problēma pamatā ir risināma, novēršot šķēršļus, kas liedz lietot dzīvokli, kurā pieteicēja ir deklarēta, nevis īrējot dzīvokli citā pašvaldībā un tādējādi vēl vairāk palielinot savus izdevumus par mājokli.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 30.maija spriedumu pieteikums noraidīts. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Ar pārsūdzēto lēmumu pieteicējai atteikts piešķirt mājokļa pabalstu par 2024.gada septembri un oktobri mājoklim /Adrese B/, un /Adrese A/, pamatojoties uz to, ka pieteicēja faktiski nedzīvo savā deklarētajā dzīvesvietā /Adrese B/, kā arī Jūrmalas pašvaldībai nav pamata piešķirt pabalstu par citā pašvaldībā īrētu dzīvokli.

Tādējādi tiesai ir jāpārbauda, vai minētais atteikuma pamats ir tiesisks un vai nepastāv citi priekšnoteikumi, lai pieteicējai tiktu izdots labvēlīgs administratīvais akts.

[5.2] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.panta pirmā daļa noteic, ka pašvaldībai, kuras teritorijā ir deklarētā personas dzīvesvieta, ir pienākums nodrošināt personai iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību.

Tādējādi viens no kritērijiem, lai personai būtu tiesības saņemt sociālo palīdzību, ir deklarētās dzīvesvietas esība attiecīgajā pašvaldībā.

Lietā nav strīda, ka pieteicējas deklarētā dzīvesvieta ir Jūrmalas valstspilsētas pašvaldībā. Vienlaikus tiesa konstatē, ka lietā nav arī strīda par to, ka pieteicēja faktiski ilgstoši dzīvo /Adrese A/, jo mājokļa pabalstu pieteicēja prasa gan par mājokli Jūrmalā, gan Rīgā.

[5.3] Atbildētāja, atsaucoties uz Ministru kabineta 2020.gada 17.decembra noteikumu Nr.809 “Noteikumi par mājsaimniecības materiālās situācijas izvērtēšanu un sociālās palīdzības saņemšanu” 4.punktu, uzskata, ka nav pietiekami konstatēt, ka personas deklarētā dzīvesvieta ir attiecīgajā pašvaldībā, bet ir arī jākonstatē, ka persona faktiski tur dzīvo.

Minēto noteikumu 4.punkts noteic, ka sociālais dienests, ja nepieciešams, apseko iesniedzēja norādīto faktisko dzīvesvietu vai deklarēto dzīvesvietu un izvērtē iespēju sniegt atbilstošu atbalstu.

No minētās normas ir secināms, ka sociālais dienests vajadzības gadījumā apseko personas faktisko dzīvesvietu, taču ievērojot to, ka pieteicēja faktiski dzīvo citas pašvaldības teritorijā, tiesa atzīst, ka atbildētāja

pamatoti secinājusi, ka minētā tiesību norma norāda uz to, ka sociālās palīdzības saņemšanas priekšnosacījums ir arī faktiskās dzīvesvietas esība pašvaldības teritorijā, jo citās pašvaldībās esošas dzīvesvietas Jūrmalas Sociālajam dienestam nav tiesību apsekot.

[5.4] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 32.pantā ir teikts, ka sociālās palīdzības mērķis ir sniegt materiālu atbalstu zemu ienākumu mājsaimniecībām, lai nodrošinātu ienākumus garantētā minimālā ienākumu sliekšņa līmenī un segtu ar mājokļa lietošanu saistītos izdevumus, kā arī sniegt atbalstu atsevišķu izdevumu apmaksai un krīzes situācijās.

Minētā likuma 35.pants noteic, ka pamata sociālās palīdzības veidi ir garantētā minimālā ienākuma pabalsts – materiāls atbalsts naudas izteiksmē minimālo ikdienas izdevumu apmaksai un mājokļa pabalsts – materiāls atbalsts ar mājokļa lietošanu saistīto izdevumu segšanai.

Tādējādi mājokļa pabalsta mērķis ir sniegt personai materiālu atbalstu ar mājokļa lietošanu saistīto izdevumu segšanai. Minētais norāda uz to, ka mājokļa pabalstu var piešķirt tikai par to mājokli, kuru persona lieto, proti, kurā faktiski dzīvo.

Vienlaikus tiesa konstatē, ka, atbilstoši Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 36.panta pirmās daļas 2.punktam pašvaldības sociālais dienests pirms lēmuma par trūcīgas vai maznodrošinātas mājsaimniecības statusa vai sociālās palīdzības pabalsta piešķiršanu mājsaimniecībai vai atsevišķai personai mājsaimniecībā pieņemšanas izvērtē mājsaimniecības kopējos materiālos resursus, izmantojot valsts un pašvaldības informācijas sistēmās esošos datus un ievērojot, ka par īpašumu un naudas līdzekļu uzkrājumu neuzskata vienu mājsaimniecības nekustamo īpašumu vai tā daļu, kur savu dzīvesvietu deklarējis un dzīvo iesniedzējs.

Tādējādi tiesa atzīst par pamatotu atbildētājas secinājumu, ka, lai būtu tiesības pretendēt uz mājokļa pabalstu, personai ir ne tikai jābūt deklarētai attiecīgajā pašvaldībā, bet arī faktiski jādzīvo deklarētajā dzīvesvietā. Turklāt mājokļa pabalsts tiek piešķirts tieši par to dzīvokli, kurā persona ir deklarēta un kuru lieto.

Ievērojot to, ka pieteicēja faktiski dzīvo Rīgā, par ko lietā strīda nav, pieteicēja nevar saņemt mājokļa pabalstu par dzīvokli /Adrese B/, kurā ir deklarēta, savukārt mājokļa pabalstu par citas pašvaldības teritorijā esošu dzīvokli Jūrmalas valstspilsētas pašvaldībai nav tiesiska pamata piešķirt, jo to neparedz normatīvie akti, proti, pašvaldība nav tiesīga segt izdevumus par mājokli, kurš atrodas citas pašvaldības teritorijā.

[5.5] Attiecībā uz pieteicējas norādīto, ka pieteicējas deklarētā dzīvesvieta tehniskā stāvokļa dēļ nav apdzīvojama un ir bīstama, ka remonts jāveic apsaimniekotājam, Administratīvā rajona tiesa pieteicējai ir sniegusi izvērstu skaidrojumu vairākkārt, tādēļ tiesa atkārtoti šo pieteicējas norādīto aspektu nevērtē.

[5.6] Vienlaikus tiesa norāda, ka dūmvadu tīrīšanu ir veicis apsaimniekotājs, jo visas inženiertehniskās būves, tai skaitā skursteņi, kas atrodas ārpus konkrētā dzīvokļa, saskaņā ar Dzīvokļa īpašuma likuma 4.panta pirmo daļu ir dzīvokļu īpašnieku kopīpašums, kura apsaimniekošanu, uzturēšanu, remontu un apsekošanu veic nekustamā īpašuma apsaimniekotājs par mājas uzkrājuma līdzekļiem. Tādējādi nav pamatots pieteicējas norādītais par pacēlāja nomas nepieciešamību, lai varētu savest kārtībā savā dzīvoklī esošās apkures iekārtas un tās ekspluatēt.

Arī no pieteicējas iesniegtā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta 2021.gada 24.februāra brīdinājuma Nr.22/8-3.16.1/15 (*lietas 36.lapa*) izriet, ka dzīvoklī esošo apkures iekārtu ekspluatācija apturēta, jo nav veikta to tīrīšana un tehniskā stāvokļa pārbaude, nevis konstatēti trūkumi koplietošanā esošo dūmvadu ekspluatācijā.

Savukārt apsaimniekotājam nav pienākums veikt apkopes un remontdarbus dzīvoklī esošajām komunikācijām, tostarp apkures iekārtām.

[5.7] Pamatojoties uz iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka pārsūdzētais lēmums ir tiesisks un pamatots, līdz ar to nav tiesiska pamata tā atzīšanai par prettiesisku un nepastāv priekšnosacījumi labvēlīga administratīvā akta izdošanai. Tādējādi noraidāms arī ar to saistītais atlīdzinājuma prasījums.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 30.maija spriedumu pieteicēja iesniegusi apelācijas sūdzību un tās papildinājumus, kas pamatoti ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[6.1] Pieteicēja jau kopš 1964.gada ir deklarēta Jūrmalas valstspilsētas pašvaldībā. Šobrīd pieteicēja ir pensionāre un invalīde ar kustību traucējumiem, kura jau gadiem ir spiesta dzīvot trūcīgos apstākļos.

[6.2] Kopš 2016.gada /Adrese C/, kaimiņi demolē ēku, tostarp koplietošanas telpas. Tā rezultātā ēkā radušās plaisas, atslāņojies apmetums, bojāts jumta segums, sabojāta bēniņu grīda. Tā kā pieteicējas dzīvoklis atrodas tieši zem bēniņiem, bojāti pieteicējas dzīvokļa griesti.

[6.3] Par šiem apstākļiem pieteicēja regulāri vēršas pie apsaimniekotāja, iestādē un tiesā. Pieteicēja tādējādi izpilda savu līdzdarbošanās pienākumu. Pieteicēja neizprot, kāda līdzdarbība no viņas šajā situācijā vēl tiek sagaidīta. Prasība līdzdarboties nav pamatota ar normatīvajiem aktiem.

Pieteicējas ieskatā atbildētājai vai tiesai ir jāuzliek par pienākumu apsaimniekotājam veikt darbības, lai pieteicējai būtu iespēja dzīvot deklarētajā dzīvesvietā. Jūrmalas valstspilsētas pašvaldība ir noslēgusi līgumu ar ēkas apsaimniekotāju, līgumā norādīts, ka apsaimniekotāja darbību uzrauga pašvaldības izpilddirektors. Tādēļ pašvaldība ir atbildīga par ēkas apsaimniekošanu.

Kopš pieteicēja sākusi pieprasīt pabalstus, atbildētāja nav vērsusies pie apsaimniekotāja. Apsaimniekotājs rakstiski neatbild, ignorē pieteicēju. Pieteicēja saistībā ar ziņošanu par šiem apstākļiem saņēmusi nelabvēlīgu attieksmi no pārvaldnieces.

Apsaimniekotājs, pamatojoties uz pieteicējas kaimiņienes lūgumu, veica tīrīšanu krāsnīm citos dzīvokļos un sūknēja gruntsūdeņus par līdzekļiem no mājas kopējā fonda 317,51 *euro*. Kad pieteicējas kaimiņienes rīcības rezultātā tika bojāts ēkas skurstenis, apsaimniekotājs to uzbūvēja, iztērējot 4275 *euro* no mājas uzkrājuma fonda. Par minēto pieteicēja netika informēta. Savukārt bēniņi netiek siltināti, un pieteicējai par saviem līdzekļiem liek veikt sava dzīvokļa krāsns tīrīšanu, kas norāda uz diskrimināciju pret pieteicēju. Pārvaldniece pieteicējai vairākkārt norādījusi, ka bēniņi nekad netiks siltināti.

Tāpat apsaimniekotājs 2022.gada 30.augustā veica ēkas vizuālo apsekošanu. Pamatojoties uz šo apsekošanas aktu, tika sastādīta tāme par bēniņu siltināšanu 3421,94 *euro* apmērā. Taču pieteicēja šādu tāmi neuzskata par objektīvu, jo apsekošanas aktā norādīts, ka bēniņi nav apsekoti, tāpat nav zināms, vai siltinājums patiešām nepieciešams visiem bēniņiem vai tikai daļai.

[6.4] Atbildētāja un tiesa norāda, ka pieteicējai būs iespēja saņemt pabalstu, ja pieteicēja dzīvos deklarētajā dzīvesvietā. Taču šāda prasība konkrētajos apstākļos nav adekvāta. Tiesa nav vērtējusi tos apstākļus, kādēļ pieteicēja nedzīvo deklarētajā dzīvesvietā un ir spiesta īrēt dzīvokli. Tāpat pieteicēja norāda, ja ir nepieciešams apsekot pieteicējas faktisko dzīvesvietu, to var izdarīt Rīgas Sociālais dienests.

[6.5] Pieteicēja arī norāda, ka tiesa nav iepazinusies ar pieteicējas 2024.gada 22.novembra apstrīdēšanas iesniegumu un nepilnīgi izlasījusi citus dokumentus. Pieteicējas norādītajām likuma „Par sociālo drošību" un Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma tiesību normām ir nozīme šīs lietas izskatīšanā, bet tiesa to nav ņēmusi vērā.

[6.6] Tā kā atbildētāja nav ilgstoši rīkojusies, nav vērsusies pie apsaimniekotāja un sniegusi pieteicējai sociālo palīdzību, pieteicējai radīti smagi dzīves apstākļi un kaitējums. Tādēļ pieteicēja ir tiesīga prasīt atlīdzinājumu.

[7] Atbildētājas paskaidrojumā par apelācijas sūdzību lūdz to noraidīt, pamatojoties uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[7.1]Pieteicēja nevar saņemt mājokļa pabalstu par dzīvokli /Adrese B/, kurā ir deklarēta, jo pieteicēja faktiski dzīvo Rīgā. Mājokļa pabalstu par citas pašvaldības teritorijā esošu dzīvokli Jūrmalas valstspilsētas pašvaldībai nav tiesiska pamata piešķirt.

[7.2] Atbildētājas neapstrīd pieteicējas norādīto apgalvojumu, ka bēniņu siltināšana ir jāveic nama apsaimniekotājam, bet nepiekrīt pieteicējas norādītajam, ka atbildētājai jāveic darbības un jāuzņemas atbildība, lai šo situāciju risinātu, pamatojot uz starp pašvaldību un apsaimniekotāju noslēgto deleģēšanas līgumu.

Jūrmalas valstspilsētas pašvaldībai īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /Adrese C/, ir izbeigušās, jo visi četri dzīvokļi ir privatizēti. Dzīvokļu īpašnieki pārvaldīšanas tiesības no pašvaldības nav pārņēmuši. 2014.gada 11.februārī starp Jūrmalas pilsētas domi un /Nosaukums A/ ir noslēgts pilnvarojuma līgums par privatizēto dzīvojamo māju pārvaldīšanu.

[7.3] Jebkādus remontdarbus dzīvojamajā mājā iespējams veikt, tikai iepriekš vienojoties ar pārvaldnieku par veicamo darbu finansēšanu, proti, dzīvokļu īpašnieki maksā pārvaldniekam, veidojot uzkrājumus nākamajiem remontdarbiem. Ja ar esošo mājas pārvaldnieku nav iespējams vienoties par dzīvojamās mājas pārvaldīšanas darbību veikšanu, dzīvokļu īpašniekiem ir tiesības sasaukt dzīvokļu īpašnieku kopsapulci un lemt par pārvaldīšanas tiesību pārņemšanu, izvēloties citu pārvaldnieku. Par minēto pieteicēja ir vairākkārt informēta.

Pārvaldnieks 2024.gada 8.jūlija vēstulē informēja pieteicēju, ka pārvaldnieka tehniskie speciālisti ir sastādījuši tāmi par bēniņu remontam nepieciešamajiem naudas līdzekļiem 3421.94 *euro* apmērā, norādot, ka šādas naudas summas dzīvojamās mājas uzkrājuma fondā nav, līdz ar to pārvaldnieks nevar veikt šādu remontu bez dzīvokļu īpašnieku kopības lēmuma.

[7.4] Turklāt Jūrmalas valstspilsētas pašvaldība pieteicējai piešķīra pabalstu krīzes situācijā maksimālajā apmērā 300 *euro*, apmaksājot skursteņslauķa pakalpojumus. Pieteicēja nav līdzdarbojusies un nav izmantojusi pabalstu krīzes situācijā, apmaksājot skursteņslauķa pakalpojumus.

Motīvu daļa

[8] Lietā ir strīds par to, vai pieteicējai ir tiesības prasīt mājokļa pabalsta piešķiršanu, ja pieteicēja ir deklarēta īpašumā Jūrmalā, bet faktiski tajā nedzīvo.

Pašvaldība mājokļa pabalstu ir atteikusi piešķirt, norādot, ka apstāklis, ka Iesniedzējas faktiskā dzīvesvietas adrese ir Rīgas valstspilsētas pašvaldībā īrētā dzīvoklī, nevis pieteicējai piederošajā dzīvoklī Jūrmalas valstspilsētas pašvaldībā, ir šķērslis sociālās palīdzības sniegšanai. Norādīts arī tas, ka divu dzīvokļu uzturēšana nevar tikt uzskatīta par pamatvajadzību, ne likums „Par sociālo drošību", ne Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums nav vērsti uz sociālās palīdzības sniegšanu personām, kuru valdījumā ir vairākas dzīvojamās telpas. Lai saņemtu sociālo palīdzību, pieteicējai gan ir jābūt deklarētai, gan arī faktiski jādzīvo viņai piederošajā nekustamajā īpašumā Jūrmalā.

[9] Pieteicēja 2025.gada 27.oktobra paskaidrojumos tiesai izteikusi lūgumu izskatīt administratīvo lietu mutvārdu procesā.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmajai daļai apelācijas instances tiesa, izvērtējot procesa dalībnieka motivētu lūgumu, var noteikt lietas izskatīšanu mutvārdu procesā.

Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka nav objektīvas nepieciešamības šo lietu izskatītu mutvārdu procesā. Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka lietā esošie pierādījumi ir pietiekami, gan pieteicēja, gan atbildētāja ir vairākkārt sniegušas paskaidrojumos par izskatāmo lietu. Lietā nav strīda par lietas faktiskajiem apstākļiem. Lietā būtībā ir risināms strīds, kas saistīts ar tiesību normu interpretēšanu un piemērošanu. Tādēļ šīs lietas izskatīšana tiesas sēdē nav lietderīga un lūgums ir noraidāms.

[10] Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.panta pirmo daļu pašvaldība, kuras teritorijā ir personas deklarētā dzīvesvieta, nodrošina sociālo darbu, plāno resursus un veido tādu vidi, lai personai būtu iespēja saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību.

Jūrmalas domes saistošie noteikumi Nr.42 „Par sociālās palīdzības pabalstiem Jūrmalas valstpilsētas pašvaldībā" nesatur norādi, ka atbalsts tiek piešķirts tikai tad, ja persona faktiski dzīvo pašvaldībā.

Tādējādi var konstatēt, ka tiesību normu teksts neparedz, ka, lemjot par mājokļa pabalsta piešķiršanu, nozīme ir piešķirama personas faktiskajai dzīvesvietai.

Izšķirot jautājumu par to, vai pašvaldība var atteikt pabalsta izmaksu, ņemot vēra, ka persona faktiski nedzīvo deklarētajā dzīves vietā, ir jāapsver, vai ir pieļaujama Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.panta pirmajā daļā ietvertās tiesību normas teleoloģiskā redukcija, proti, tiesību normas vārdiskā satura sašaurināšana tādējādi, ka personai ir ne tikai jādeklarē dzīvesvieta pašvaldības teritorijā, bet arī pamatā jāuzturas šajā pašvaldībā.

[11] Tiesību normas teleoloģiskā redukcija ir pieļaujama, ja tiesību normas teksts ir pārāk plašs un tādējādi aptver tādas situācijas, kuras tiesību normas mērķis (*ratio legis*) nemaz nevēlas aptvert.

Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 4.panta pirmajā daļā noteikts, ka dzīvesvietas maiņas gadījumā attiecīgās personas pienākums ir mēneša laikā, kopš tā pastāvīgi dzīvo jaunajā dzīvesvietā, deklarēt to dzīvesvietas deklarēšanas iestādē.

No Dzīvesvietas deklarēšanas likuma 4.panta pirmās daļas var secināt, ka personas deklarētajai dzīvesvietai ir jābūt vietai, kurā persona pastāvīgi uzturas. Tātad deklarētās dzīvesvietas adresei ir jāsakrīt ar faktiskās dzīvesvietas adresi. Tādējādi nosacījums, ka sociālo palīdzību sniedz pašvaldība, kurā persona ir deklarējusi dzīvesvietu, ir jāsaprot arī tādējādi, ka deklarētā dzīvesvieta visbiežāk arī atspoguļo to, ka personas pastāvīgi dzīvo šajā pašvaldībā.

Savukārt Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.panta pirmā daļa noteic, ka pašvaldība, kuras teritorijā ir personas deklarētā dzīvesvieta, nodrošina sociālo darbu, plāno resursus un veido tādu vidi, lai personai būtu iespēja saņemt tās vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību. Tādējādi Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.panta pirmās daļas mērķi ir sniegt sociālo palīdzību vietā, kurā persona faktiski dzīvo. Tas izriet arī no tā, ka tieši konkrētā pašvaldība vislabāk var apsekot personas dzīvesvietu un konstatēt personas faktiskās vajadzības.

Apgabaltiesas vērtējumā Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.panta pirmajā daļā ietvertais noteikums par deklarēto dzīvesvietu ir izvēlēts tādēļ, ka pamata deklarētā dzīvesvieta var būt tikai viena. Līdz ar to tiek izslēgta sociālo pabalstu dubultošanās. Tāpat dzīvesvietu deklarē pati persona un deklarēšanas fakts ir viegli pārbaudāms. Līdz ar to šāda sistēma ļauj ātri noteikt pašvaldību, kura ir atbildīga par sociālās palīdzības sniegšanu konkrētajai personai. Turklāt pašai personai arī vislabāk ir jāzina, kurā pašvaldībā ir tās pamata dzīvesvieta.

Papildus jānorāda, ka Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.panta 3.[1] daļā ir minēta tikai viena situācija, kad tiesību normas paredz, kad pabalsts tiek piešķirts, ja personai nav deklarētās dzīvesvietas pašvaldībā. Taču arī šajā tiesību normā ir norādīts, ka palīdzību sniedz tikai tad, ja persona *objektīvu iemeslu dēļ* nav deklarējusi savu dzīvesvietu pašvaldībā.

Līdz ar to var secināt, ka tiesību normu mērķis patiešām paredz, ka pakalpojumu sniedz pašvaldība, kurā persona pastāvīgi uzturas, taču šo apstākļu noskaidrošanā kā kritērijs ir izvēlēta deklarētā dzīvesvieta, kuru pati persona var vienkāršotā procedūrā mainīt, ja tās dzīvesvieta mainās.

[12] Neraugoties uz to, ka Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.panta pirmās daļas mērķis ir sniegt sociālo palīdzību vietā, kurā persona faktiski dzīvo, pašvaldībai, ja tā konstatē, ka personas deklarētā un faktiskā dzīvesvieta ir dažādās pašvaldībās, ir rūpīgi jāizvērtē konkrēto apstākļu kopums. Tas izriet no tā, ka pašvaldībai ir jāņem vērā, ka persona var pieteikties uz sociālo palīdzību tikai tajā pašvaldībā, kurā ir tās deklarētā dzīvesvieta. Līdz ar to pašvaldībai pirms atteikšanās piešķirt sociālo palīdzību ir pārliecinoši jākonstatē, ka persona patiešām pastāvīgi ilgstošā laika posmā uzturas citā pašvaldība. Tāpat pašvaldībai ir jāvērtē, vai pastāv objektīvi šķēršļi personai deklarēt dzīvesvietu pašvaldībā, kurā tā pastāvīgi dzīvo. Ja persona pastāvīgi un ilgstošā laika posmā dzīvo citā pašvaldībā un personai nav šķēršļu deklarēt dzīvesvietu faktiskajā dzīvesvietā, tad jāsecina, ka vienīgais šķērslis, kas aizkavē personas tiesības pieprasīt sociālās palīdzības sniegšanu savā faktiskajā dzīvesvietā, ir pašas personas bezdarbība. Šādi apstākļi savukārt nav atzīstami par objektīviem iemesliem, kas kavētu personai

saņemt sociālo palīdzību. Taču arī tad var pastāvēt cita veida apstākļi, kas ir rūpīgi izvērtējami saistībā ar sociālās palīdzības sniegšanu.

[13] Vērtējot konkrētās lietas apstākļus, apgabaltiesa konstatē turpmāk norādīto apstākļu kopumu.

Lietā nav strīda par to, ka pieteicējas pastāvīgā dzīvesvieta nav Jūrmalas pašvaldībā jau kopš 2017.gada. Pieteicēja ir sniegusi informāciju, ka īrē dzīvokli /Adrese A/, un iesniegusi īres līgumu. Līdz ar to var konstatēt, ka pieteicējai nav objektīvu šķēršļu deklarēt savu dzīvesvietu /Adrese A/.

Pieteicēja kā argumentu tam, ka tā nav deklarējusi savu dzīvesvietu /Adrese A/, norāda, ka joprojām vēlas atsākt dzīvot /Adrese B/, esošajā īpašumā, taču šī iespēja pieteicējai ir liegta, jo kopš 2016.gada kaimiņi demolē ēku, tostarp koplietošanas telpas, kā rezultātā īpašumā jāveic dažādi remontdarbi, bet bez to veikšanas īpašums nav pilnvērtīgi izmantojams.

Pieteicējas argumenti par to, ka nepieciešams remonts īpašumam /Adrese B/, nenorāda, ka tādējādi pieteicēja objektīvi nevar deklarēt savu dzīvesvietu /Adrese A/.

[14] Šīs lietas izskatīšanā ir jāņem vēra, ka konkrētie apstākļi, proti, tas, ka īpašumam /Adrese C/, nepieciešama apkures sistēmas tīrīšana un arī ieteicams remonts (ēkas jumta stāvs nav nosiltināts u.c.), pastāv ilgstoši. Šie apstākļi, iespējams, var izskaidrot to, kādēļ pieteicēja ir izvēlējusies dzīvošanai izmantot īpašumu citā pašvaldībā. Taču šie apstākļi, neatkarīgi no dažādo objektīvo apstākļu un pieteicējas subjektīvo apsvērumu kopuma, nemaina to, ka īpašums Jūrmalā jau ilgstoši netiek izmantots pieteicējas pamatvajadzību apmierināšanai (netiek izmantots dzīvošanai).

Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 36.panta pirmās daļas 2.punktu par īpašumu neuzskata *vienu mājsaimniecības nekustamo īpašumu vai tā daļu, kur savu dzīvesvietu deklarējis un dzīvo iesniedzējs*. No šīs normas ir secināms arī tas, ka gadījumā, ja personai ir īpašums, kurā tā nedzīvo, tas tiek uzskatīts par tādu resursu (uzkrājums plašākā šī jēdziena izpratnē), kuru persona var izmantot citu pamatvajadzību apmierināšanai.

Līdz ar to, konstatējot faktu, ka pieteicēja ilgstoši neizmanto īpašumu /Adrese B/, dzīvošanai, ir jāsecina, ka šo īpašumu pieteicēja var izmantot tādējādi, lai tas nodrošinātu pieteicējai nepieciešamos materiālos resursus citu vajadzību apmierināšanai (piemēram, izīrējot īpašumu vai to pārdodot).

Jānorāda, ka lēmumā pašvaldība arī norāda, ka šis apstāklis ir par pamatu atteikumam piešķirt palīdzību. Tādējādi tas, ka pieteicēja faktiski neizmanto tai piederošu īpašumu, noved arī pie tā, ka pieteicējai nav piešķiramas mājokļa pabalsts, vērtējot pēc būtības pieteicējas materiālo situāciju saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 36.panta prasībām. Līdz ar to šis apstāklis ir šķērslis sociālās palīdzības sniegšanai neatkarīgi no tā, vai pieteicēja iesniedz pieteikumu par mājokļa pabalsta piešķiršanu Rīgā vai Jūrmalā.

[15] Pieteicēja apelācijas sūdzībā un 2025.gada 27.oktobra iesniegumā norāda, ka iebilst pret sev piederošā dzīvokļa pārdošanu. Pieteicēja 2025.gada 19.novembra paskaidrojumos norāda, ka tiesai jāņem vērā apstākļi, kādēļ pieteicēja nekustamajā īpašumā nedzīvo, kā arī normatīvie akti jāpiemēro tādējādi, lai nodrošinātu pieteicējai iespēju dzīvot sev piederošajā nekustamajā īpašumā un saņemt sociālo palīdzību.

No minētā secināms, ka pieteicēja vēlas atsākt dzīvot /Adrese B/, un pieteicēja nevēlas pārdot šo īpašumu, lai tādējādi nodrošinātu sev nepieciešamos iztikas līdzekļus. Pieteicēja pēc būtības vēlas, lai tiesa vērtē to, vai konkrētajos apstākļos ir izdarāmas atkāpes noSociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 36.panta pirmās daļas 2.punkta tādējādi, ka tiesa atzīst, ka pieteicējas īpašuma tiesības uz faktiski neizmantotu īpašumu nav šķērslis sociālās palīdzības sniegšanai.

Apgabaltiesas vērtējumā šādas atkāpes konkrētajos apstākļos tomēr nav izdarāmas turpmāk norādīto apsvērumu dēļ.

[16] Pieteicēja norāda, ka īpašumu nevar faktiski izmantot, ņemot vērā ēkas un arī dzīvokļa kopējo stāvokli. Nav strīda, ka īpašums funkcionāli ir paredzēts pastāvīgai dzīvošanai, proti, tas ir dzīvokļa īpašums daudzdzīvokļu mājā.

Ēkas kopējo stāvokli raksturo, piemēram, lietas materiālos esošais būvinženiera /Persona B/ 2021.gada 21.oktobrī sastādītais dzīvojamās ēkas vizuālās apsekošanas atzinums un 2022.gada 30.augusta akts par dzīvojamās mājas vizuālo apsekošanu.

No minētajiem atzinumiem izriet, ka nav konstatēti tādi bojājumi ēkas konstrukcijās, kas neļautu to ekspluatēt. Atzinumos ir norādīti vairāki remontdarbi, kurus būtu ieteicamas veikt, lai turpmākā laikā nepasliktinātos ēkas stāvoklis. Starp ieteikumiem ir norādīts arī tas, ka ieteicams veikt papildus bēniņu grīdas siltināšanu. Taču šis ieteikums neliecina, ka bez siltināšanas ēka nav izmantojama.

Jānorāda, ka ēku arī aktīvi izmanto citas personas, proti, pieteicējas argumenti, ka ēka šī iemesla dēļ nav izmantojama dzīvošanai, nav pamatots.

Lietas materiālos ir arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta 2021.gada 24.februārī sastādītais brīdinājums Nr.22/8-3.16.1/15, kurā ir norādīts, ka pieteicējas dzīvoklī Nr.5 nav veikta cietā kurināmā apkures iekārtas tīrīšana un kurināmās apkures iekārtas tehniskā stāvokļa pārbaude. Brīdinājumā norādīts, ka gadījumā, ja pārkāpumi netiks novērsti līdz 2021.gada 1.septembrim, tad cietā kurināmā apkures iekārtas ekspluatāciju var apturēt.

Jānorāda, ka šis brīdinājums pats par sevi neaizliedz ekspluatāciju, bet norāda, ka var tikt pieņemts lēmums par aizliegumu ekspluatēt, ja netiks iztīrīts dūmvads un pārbaudīta sistēmas darbība.

Saskaņā ar publiski pieejamu informāciju aptuvenās izmaksas par skursteņslauķa pakalpojumiem ir 100 *euro* par skursteņa tīrīšanu un iekārtu pārbaudi (piemēram, *https://www.skurstenis.lv/lv/jautajums/izmaksas* vai *www.sertificetsskurstenslaukis.lv/pakalpojumi*).

No atbildētājas paskaidrojumiem par apelācijas sūdzību izriet, ka ar Jūrmalas Labklājības pārvaldes 2023.gada 19.septembra lēmumu Nr.1.1-5/N/5734 „Par materiālo palīdzību", pamatojoties uz Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 35.panta otro daļu, pieteicējai piešķirts pabalsts 300 *euro* apmērā ar mērķi padarīt dzīvošanai derīgu pieteicējas īpašumu Jūrmalā, proti, tika piešķirti naudas līdzekļi skursteņslauķa pakalpojumu apmaksāšanai.

Pieteicēja pieteikumā norāda, ka ir saņēmusi pabalstu, kas bija paredzēts skursteņslauķa pakalpojumu apmaksai, 300 *euro* apmērā. Pieteicējas ieskatā pēc pabalsta piešķiršanas iestāde ir viņu izsekojusi un pārbaudījusi, vai pieteicēja ir pieteikusi skursteņslauķa pakalpojumus. Pieteicēja arī skaidrojusi, kādēļ pieteicējas ieskatā skursteņslauķa pakalpojumus ēkas jumta stāvokļa dēļ nevar izmantot.

Ņemot vērā, ka pietecēja apelācijas sūdzībā joprojām norāda, ka apkures sistēmas tīrīšana un pārbaude nav veikta, jāsecina, ka pieteicēja piešķirtos līdzekļus ir izmantojusi citiem mērķiem.

Saistībā ar šo faktu pašvaldība arī norāda, ka pieteicējai pašai ir jārūpējas par īpašuma sakārtošanu. Savukārt pieteicēja šo izteikumu pārfrāzē jau citādi, proti, norāda, ka viņai tiek uzlikts no normatīvajiem aktiem neizrietošs līdzdarbības pienākums un pārmērīgs pienākums uzturēt īpašumu, kas nav viņas spēkos.

Apgabaltiesa piemin šo savstarpējo argumentu ķēdi, norādot, ka pieteicējai faktiski ar konkrēta pabalsta izmaksām bija iespējas segt skursteņslauķa darba izmaksas, bet pieteicēja to neveica jau subjektīvu apsvērumu dēļ. Šajā gadījumā jāsecina, ka pieteicējas argumenti par to, ka īpašumu nevar izmantot līdz dūmvada iztīrīšanai, nav atzīstami par pamatu tam, lai nonāktu pie secinājuma, ka ir nepieciešams izdarīt vēl papildu atkāpes no Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 36.panta pirmās daļas 2.punkta piemērošanas.

Jānorāda, ka lietā esošie pierādījumi par dzīvokļa tehnisko stāvokli norāda, ka dzīvoklim ir ieteicams remonts, lai palielinātu tā siltumtehniskos rādītājus, taču šie ieteikumi nenoved pie secinājuma, ka pieteicējas

īpašums nav izmantojams dzīvošanai.

[17] Apkopjot iepriekš minēto, apgabaltiesa secina, ka pieteicējai pamatoti atteikts piešķirt mājokļa pabalstu, jo pieteicējas rīcībā ir nekustamais īpašums, kas netiek izmantots kā pastāvīgā dzīvesvieta. Šāds īpašums ir šķērslis mājokļa pabalsta piešķiršanai saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 36.panta pirmās daļas 2.punktu.

Apgabaltiesai ir saprotams pieteicējas norādītais, ka, ņemot vērā tās cienījamo vecumu un invaliditāti, iespējams, dzīvošanai ir piemērotāks ir cits īpašums (ar labāku apkures sistēmu, labākiem siltumtehniskajiem rādītājiem un kvalitatīvāku remontu), taču šie apsvērumi var būt par pamatu tam, lai pieteicēja pati apsvērtu to, kādā veidā tā plāno turpmāk izmantot īpašumu Jūrmalā. Vienlaicīgi īpašuma uzturēšana, ja tas faktiski netiek izmantots, var būt šķērslis sociālās palīdzības sniegšanai, jo šādā situācijā personas rīcībā ir resursi, kas ir pietiekami, lai nodrošinātu minimālās vajadzības (iztikas minimumu). Sociālā palīdzība ir sniedzama tikai gadījumos, kad ir acīmredzami, ka personai nav nedz īpašumu, nedz uzkrājumu, kurus tās varētu izmantot savu vajadzību apmierināšanai. Apgabaltiesa nesaskata, ka konkrētajos apstākļos būtu pamats atkāpties no šādas pieejas. Līdz ar to ir jāsecina, ka pieteicējas pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu nav pamatots.

Pirmās instances tiesas spriedums kopumā ir pamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt /Persona A/ pieteikumu par Jūrmalas valstpilsētas administrācijas 2024.gada 19.decembra lēmuma Nr.1.1-39/24N-5624 atzīšanu par prettiesisku un labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirts mājokļa pabalsts par 2024.gada septembri un oktobri par mājokli /Adrese B/, un /Adrese A/, un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu 12 000*euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis Tiesnese Tiesnese

V.Poķis L.Hāzenfuse A.Šteinberga